

تاب آوری و مدیریت شهری

سلیمان زینالی

www.ketab.ir

سرشناسه	:	زینالی، سلیمان
عنوان و نام پدیدآور	:	تاب‌آوری و مدیریت شهری/مؤلف سلیمان زینالی
مشخصات نشر	:	تهران: دیبادخت، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	:	۱۹۹ ص.
شابک	:	978-622-969198-4: ۴۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	مدیریت بحران -- جنبه‌های جامعه‌شناختی
موضوع	:	Crisis management -- Sociological aspects
موضوع	:	زندگی شهری -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	:	City and town life -- Psychological aspects
موضوع	:	ادراک ریسک -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	:	Risk perception -- Social aspects
رده‌بندی کنگره	:	HD۴۹
رده‌بندی دیویی	:	۶۵۸/۴۰۵۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۱۹۴۵۶۱

عنوان کتاب:	تاب‌آوری و مدیریت شهری
مؤلف:	سلیمان زینالی
ناشر:	دیبادخت
ویراستار:	مرضیه حضرتی
طراح جلد:	مجید قدیانی
چاپ:	مجمع مراکز چاپ پیشگامان
نوبت چاپ:	۱۰۰۰
شمارگان:	۱۰۰۰
شابک:	۹۷۸-۹۶۹۱۹-۸-۴
قیمت:	۴۵۰۰۰ تومان
پست الکترونیکی:	alborz.danesh۹۷@gmail.com

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

انتشارات دیبادخت: تهران، ضلع جنوب غربی میدان انقلاب، پاساژ پارس، طبقه ۱، واحد ۴

شماره تماس: ۰۹۱۳۰۶۲۷۴۶۸ - ۰۹۳۰۷۷۶۱۳۵۴ - ۶۶۵۷۷۶۰۷ - ۶۶۴۲۷۱۴۱

فهرست مطالب

۱.....	پیشگفتار
۶.....	فصل اول: تعاریف و مفاهیم
۷.....	بحران
۹.....	مدیریت بحران
۱۲.....	آسیب‌پذیری
۱۴.....	پایداری
۱۵.....	تاب‌آوری
۲۵.....	مفهوم تاب‌آوری
۳۰.....	اهمیت تاب‌آوری
۳۳.....	ویژگی تاب‌آوری
۳۴.....	چرخه تاب‌آوری
۳۵.....	عوامل برهم‌زننده تاب‌آوری
۳۶.....	ارتباط تاب‌آوری و پایداری
۴۱.....	ارتباط تاب‌آوری و آسیب‌پذیری
۴۴.....	فصل دوم: دیدگاه‌ها و اهداف در تاب‌آوری
۴۵.....	رویکرد سیستمی
۴۸.....	رهیافت غالب
۴۹.....	رهیافت اقتصاد سیاسی
۵۰.....	نظریه مکتب ساختاری
۵۱.....	نظریه اقتضایی

۵۲.....	رویکرد توسعه پایدار
۵۴.....	رویکرد ایمنی انسانی
۵۷.....	ابعاد تاب آوری
۵۹.....	شاخص های تاب آوری
۶۰.....	اصول ده گانه برای تاب آور نمودن شهرها
۶۲.....	فصل سوم: شهر تاب آور و اجتماع تاب آور
۶۳.....	مکان تاب آور
۶۴.....	شهر تاب آور و تاب آوری شهری
۷۸.....	عناصر شهرهای تاب آور
۸۰.....	مؤلفه های کلیدی شهر تاب ور
۸۱.....	اصول برنامه ریزی شهر تاب آور در مقابله با بحران
۸۹.....	معیارها و شاخص ها تاب آوری
۱۰۶.....	ابعاد تاب آوری خصوصا در شهرها
۱۱۰.....	تاب آوری ساختاری - کالبدی
۱۱۲.....	چارچوب ها و مدل های سنجش تاب آوری
۱۲۰.....	فصل چهارم: تجربیات جهانی در زمینه تاب آوری
۱۲۱.....	سانفرانسیسکو
۱۲۲.....	کوبه ژاپن
۱۲۳.....	مکزیکوسیتی
۱۲۹.....	فیلیپین
۱۳۲.....	فصل پنجم: مدیریت تاب آوری

۱۳۳.....	مدیریت شهری
۱۳۶.....	وظایف مدیریت شهری
۱۳۸.....	اهداف مدیریت شهری
۱۴۰.....	مدیریت تاب آوری اجتماعی
۱۴۷.....	مدیریت تاب آوری و سوانح
۱۵۰.....	مدل‌های سنجش تاب آوری در راستای مدیریت تاب آوری
۱۵۱.....	مدل خطی - زمانی
۱۵۵.....	مدل چرخ دنده‌ای
۱۵۶.....	مدل درخت و تاب آوری
۱۵۷.....	مدل مکانی تاب آوری
۱۵۹.....	مدل توپین
۱۶۴.....	شهرداری‌ها و تاب آوری شهری در برابر حوادث
۱۷۱.....	شوراهای اسلامی شهر و تاب آوری شهری در برابر حوادث
۱۷۵.....	سخن آخر
۱۷۷.....	منابع

پیشگفتار

بشر از دیرزمان در تلاش و تکاپو برای دست یابی به محیطی عاری از خطر و آمادگی در برابر پیشامدهای احتمالی ناشی از وقوع حوادث به منظور حفاظت از جان، مال و خانواده خویش بوده است. با توجه به اینکه جهان در حال تبدیل شدن به مکان‌های شهری است و ریسک‌پذیری می‌شود در سال ۲۰۲۵ بیش از ۵۵ درصد مردم دنیا در شهرها زندگی می‌کنند و با افزایش تعداد و تنوع سوانح طبیعی در جوامع انسانی چالشی در روند تحقق توسعه پایدار در حیات جوامع بشری ایجاد شده است.

بررسی‌های اخیر در رابطه با خسارات ناشی از بلایای طبیعی در سرتاسر جهان و در سال ۲۰۰۱ منجر به شناسایی ۷۰۰ بلای طبیعی شده است که در نتیجه آن‌ها ۲۵۰۰۰ کشته ۳۶ میلیارد دلار خسارت اقتصادی، ۱۱٫۵ میلیارد دلار خسارت بیمه ایجاد شده است (Munichregroup, ۲۰۰۱). از این رو غیرمترقبه بودن حوادث باعث شده است که در سال‌های اخیر مفهوم جدیدی با نام تاب آوری به ادبیات مدیریت بحران وارد شود. تاب آوری سازگاری و انعطاف‌پذیری جامعه محلی در مقابل تغییرات حاصل از بروز سوانح همراه با کاهش آسیب‌پذیری اجتماعی - اقتصادی، کالبدی، زیرساختی و برای ارتقاء کیفیت زندگی تعریف می‌شود (لک، ۱۳۹۰). واژه تاب آوری نخستین بار در مباحث مدیریت سوانح از سال ۲۰۰۵ در همایش هیوگو مطرح شد و به تدریج این مفهوم در هر دو بعد نظری و عملی جایگاه بالاتری یافت و در ابعاد مختلف جامعه

شهری است. به هنگام ظهور سوانح طبیعی، دوام نظام مدیریت شهری، تأثیر به سزایی در تاب‌آوری شهری دارد. برای درک مدیریت شهری می‌توان آن را به یک نظام تشبیه کرد؛ زیرا مدیریت شهری از قسمت‌هایی چون معاونت‌ها و سازمان‌های اداره‌های وابسته تشکیل شده که با یکدیگر در قالب ساختاری واحد (همانند یک سیستم) روابط متقابل دارند. تا به هدف خاص برسند. در واقع نظام مدیریت شهری دارای خصوصیتی چون ساختار سلسله‌مراتبی، وجود تقسیم کار، مهم بودن امور مالی در این نظام، وابستگی درجه‌ای آن به وضع مالی می‌باشد. مدیریت شهری علاوه بر آنکه باید حافظ منافع شهرها باشد، باید برنامه‌هایی را تدارک ببیند و تحقق بخشد که نتیجه آن به ارتقاء سطح فرهنگ عمومی، حفظ ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی مثبت، اعتدال در زیست سالم مردم، رفاه عمومی و اجتماعی، سلامت جامعه، زمینه‌سازی و مشارکت در حل مشکلات مسکن، بیکاری، جرم و جنایت، آلودگی، رفاه، تحصیل، رفت و آمد و مانند آنها منجر شود؛ بنابراین حوزه عمل مدیریت شهری، متعصب به امور کالبدی نبوده و وظیفه مدیران شهری، اداره توأم امور کالبدی و اجتماعی شهرها است.

به همین منظور این کتاب در پنج فصل به بررسی تاب‌آوری شهری اهمیت آن در مدیریت شهری می‌پردازد. در فصل اول کتاب حاضر به تعاریف و مفاهیم تاب‌آوری پرداخته شده است، در فصل دوم دیدگاه‌ها و اهداف تاب‌آوری مورد بررسی قرار گرفته، در فصل سوم اصول شهر تاب‌آور و معیارهای کلیدی آن مورد بررسی قرار

گرفته، در فصل چهارم تجربیات جهانی چند شهر موفق مورد بررسی قرار گرفته و در فصل پنجم مدیریت تاب آوری مورد بررسی قرار گرفته است. امید است کتاب حاضر برای همه متخصصان و علاقه‌مندان مسائل شهری و منطقه‌ای اعم از دانشگاهیان، شامل اساتید و اعضای محترم هیأت علمی، دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دوره دکتری و بالاخص سازمان‌های متولی توسعه شهری همچون نهاد شهرداری‌ها مفید واقع شود.

www.ketab.ir